

KATHOLIKUS NÉPLAP.

19. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olesó könyvkiadó-társulat ügynökénél: czukorutca 6. szám, földszint, a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Pest, majus 11. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez czimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratú embereknek. Luk. 2, 14.

Emlékképek

a régi magyar jezsuiták életéből.

I.

A Katholikus Néplap 9-ik száma szerint, a jezsuitáknak hazánkban visszaállítására a legalaposabb kilátás van. E rendeletnek minden jó katolikus csak örülhet, mert ha a mult századokban jezsuiták nem művelték volna az Urnak nagyobbán parlagon hevert szőlőjét; bezeg szégyenül volnánk hitünkkel; hejatyámfiak! akkor volt ám keserves állapota a magyar katolikusnak! Hazánk alsó részét a török bírta; már pedig azt kiki elgondolhatja magának, hogy bizony a török nem igen nagy barátja hitünknek. Hazánk többi részeit jobbadán lutheranus- és kálvinisták lakták, úgy hogy több, azelőtt egészen katolikus városban alig találkozott egykettő, ki szent hitünk híve lett volna.

S ime hitünk, melly a hitújítás következő ményei által elnyomott elgyengített növény volt hazánkban, most nagy sugár, terebélyes fává nőtt fel, melly ágait e hon minden részeire kiterjeszti, s ez élet szenvedései s nyomorai közt elfáradt emberek mindenünnen hozzá sereglenek, megpihenni árnyában, s arcukról eltűnnek a szenvedés okozta redők, a bú elvonul homlokaikról, s szívük újra lecsendesül, mint a tenger, ha szél nem kavargja habjait.

Honnan e változás?

Nézzük meg csak a régi könyveket, föl van az ott írva. Elöttem fekszik egy illy könyv *);

*) Kazy Hist. Univ. Tyrnav. 1737. mellynek 225—228 lapjából van a jelen történet merítve.

kiolvashatná belőle akárki, hogy bizony a jezsuiták terjesztették el újra honunkban a saját lelkük kárára sajnosan elhagyott, elfeledett, megvetett katolikus hitet; olyanok voltak hitünknek e hü bajnokai, mint a nap; valahová csak jöttek, azonnal elszéleszté hatalmas szavuk a tévedés sötétségét, s az igaz hit újra egész fényben fölmerült, kitépték a gonoszság, a vétek csirait, s helyükbe a erény tiszta virágait ülteték.

S mi volt jutalmuk? Megvetés, üldözés, nem ritkán kínzással egybekötött halál s végtére végtörtöltetés! Ilyen a világ! Jóért rosszal fizet!

Hogy lássatok, milly érdemeket szerzének maguknak szent hitünk terjesztése körül a jezsuiták, s milly nehézségekkel kelle küzdeniök; néhány történeti elbeszélést fogok veletek e lap hátsó lapjain közleni.

* * *

Krisztus Urunk születése után 1604-dik esztendő irtanak vala. Hazánkban a pártviszály dühöngött. Bocskay kitűzte forradalmi zászlóját, az elégületlenek s különösen a hitüktől elszakadtak seregesezen tódultak alája; szent hitünk elnyomatott. Az ünnepek megszüntek, a nép vasárnapon kívül egy napot sem szentelt Isten vagy szentéinek tiszteletére.

Kassán vagyunk. Vasárnap van. Az utcákon népcsoportok sűrögnek, némelylek arcán öröm, elégedés; de többekén rosza, elégületlenség mutatkozik, mindnyáján egy irányban haladnak. Hová? Nem régen öt jezsuita jött a városba, hogy a keblekben meghidegült katolikus hitéletet újra föllevenítse. Egyedül gróf Belgiojosa Jakab, a csász. sereg fővezére fogadta

öket örömmel; a népség, kinek lelki üdvét előmozdítani, biztosítani jöttek, hidegen fordult el tőlük.

De hiába! miként a nap sugarait azokra is küldi, kik nem vágnak utánuk, úgy e jezsuiták lángszava a hibákban konokul megmaradni kívánók keblében is világot gyújtott, melly által megismerhessék az örök igazság ígét. Isten megáldá működésüket. Napokint szaporodott az egyház keblébe visszatérők száma.

Mint mondtam, vasárnap van. A jezsuiták a katolikusok előtt 50 év óta zárva tartott plebánia templomot fogják szent hitünknek felszentelni. S ide tart a főlebb leírt népesoport. Hogy ez ünnepély nagyszerűbb legyen, ugyan e napon egy százados nejével együtt hitünk örök igazságáról meggyőződve, tévé le az áttérési esküt. Egy beteges török lány pedig megkereszteltetvén, rögtön elveszté némaságát, s első szavaival fönhangon dicsérte a Mindenhatót, s harmadnapra tökéletesen fölépült.

Mig a népjáva a templom felszentelési szertartáson volt; addig a városbirónál a főnebbivel egészen ellenkező jelenet történt. A katolikusok hit ellenei, kiknek legfőbbike a bíró volt, rég farkas szemmel nézték e hitnek gyors terjedését; most a templom felszentelés által jogaikat sértve vélvén, a birónál összejöttek, hogy a boszszuálás lehetőségéről tanácskozzanak. Az elégtelenség düh- és indulattól elragadva minden czél nélkül kiabáltak; ügyük iránti lelkesedésüket mindegyik azáltal akarta megmutatni, hogy társai kifakadásait harsány szavával felülmulja. Ez általános zsbajban csupán a bíró ült magában, mogorván hallgatagon, várva a lecsendesülést; az idő haladt, de a láрма nem szűnt, végre elfogyván türelme, fölkelt, erős mély hangjával esendre inté társait. Rögtön elnémult minden. Azután kis, beesett, szemöldétől csak nem eltakart szeméit végig jártatá társain. Arca kemény kifejezést vön fel; s ajkai lassan kimért hangon e szavakat mondák ki:

„Társaim! az idő sürget. Tenni kell és nem zsbongni; mert ez asszonyoknak való s mit sem nyerünk vele. A katolikusok naponkint szaporodnak s ha ez tovább is így tart, egyszer csak azon vesszük majd észre magunkat, hogy magunk maradtunk. Ennek nem szabad így történni, s hogy így ne történjék, rajtatok áll. Halljátok tervemet. Egyébiránt hogy sikerüljön, kell hogy nem az indulat sugallatára, hanem az ész hideg szavára figyeljünk. Tehát halljátok tervemet. Mindenekelőtt Belgiojosát kell eltávolítnunk, mert ez védi legjobban a kath. hitet s papjait;

erre pedig ha valaha, úgy bizonyára most nyílik a legszebb alkalom. Boesckay közeledik seregével; Belgiojosa minden esetre fog ütközni vele. Ez ideig türemnk kell; akkor pedig, a mint kivonul seregével városunkból, bezárjuk kapuinkat s öt többé, ha győz, ha nem, be nem eresztjük; ha győztesen talál visszatérni, halálig védjük ellene városunkat, ha pedig esatát vesztve keresne nálunk otalmat, be nem eresztjük; s ha majd Boesckay körünkben lesz, akkor a katolikusokkal könnyen bánhatunk.“

E szavai után a bíró olly mogorván ült le, mint a milly mogorván fölkelt. Arczának vonásai semmi fölindulást sem árultak el, épen úgy, mintha a legmindennapibb tárgyról beszélt volna. Társai egy darabig elbámultak viseletén, de azután élénk „éljen“ kiáltásokat hallatának. A terv el lön fogadva.

Napok tuntek, hetek multak. A város külsőleg esendes volt; de sok lakójának szívében a boszszuállás viharai voltak elrejtve, s mint a hamu által takart eleven szén azonnal lángra kap, ha a szél elsepri róla a hamut: úgy ezeknek is sak egy kis küllendítés kelle, hogy kitörjenek. A katolikus hit mindinkább terjedt. Az Úr malsztjának lángsugarai által megfogamzának a szivekben a jezsuitáktól hévvel hirdetett örök igazságok. De terjedt e hit elleneinek haragja, boszúvágya is. Az, ki ellenségünk volt kezdettől, az ördög, soha sem nézte télenül hitünk elterjedését, hanem min 'en kigondolható akadályt gördített eléje, úgy hogy nincs példa rá, miszerint hitünk e világnak barmelly részében virágzásnak indult volna a nélkül, hogy hiveinek ezer nehézséggel nem kellett volna küzdeni.

Az idő délre járt; a földéken ittott szétszórt dolgozók félbehagyák munkájokat, leültek a verjejükkel ázott földre s elkölték ebédjüket. — Mindenütt ünnepélyes esend uralgott, mellyet néha egy egy madárcsevegés szakított félbe. Nem sokára megkondult a kassai templom harangja, s esengő, szivig ható, reszketeg hangjával imára szólítá föl a hívöket. Nehányan félbehagyák ebédjüket, s fölkelve, lefödött fej-, összekulesolt kéz- s ájtatos szívvel mondák el az „Ur angyalát“. Ezek katolikusok.

Mások a harang szavat föl sem véve, folytaták ebédjüket nemcsak, de az imént említett imádkozókat még illetlen szavak közt kikaczagák. Ezek nem katolikusok.

A harang elnémult; az ebéd el lön költve, a pihenés óraja elmúlt. Kiki ujra munkához látott, midön egyszerre gyors lödobogás az utra irányzá a szemeket. Nehany perez mulva egy vá-

roshuszár vágat el mellettük, róla és lováról csak úgy szakadt az izzadság; a tüzes lónak órrlyukai messze széttagultak, nagy s gyors huza-mokban szívta a levegőt; nyilván látni lehetett, hogy nem sokáig fogja bírni a futást; azonban a rajtülő evvel mitsem gondolt, és sarkantyúival szüntelen gyorsabb futásra nógatá. Nem sokára a város falai közt eltűnt. Fél óra mulva az egész város talpon volt. A templom tornyán nagy nemzetű zászló tüzetett ki, melyet a szél különféleképp mozgatott, és minden mozgása egy keblet hozott mozgásba. Ajakról ajakra haladt eme a bíró által hivatalosan közlött tudósítás: „Belgiojosa serege szétüzetett, s Boeckay győztesen közeleg városunk felé.“

A város kapuit azonnal bezáratá a bíró, s roppant erélyt fejté ki, parancsokat osztott, nemzetőröket rögtönzött a lakosság fiatalabbjaiból felügyelőkül, — vagy ha a szükség úgy hozná magával — védelmezőkül rendezé el őket a falakon; öröket rendelt a város utcáira, hogy a szükségelt esend fenálljon. Az egész város harcias alakot öltött. Koronkint kiküldött kémek jöttek vissza s híreikkel anyagot szolgáltatnak a kíváncsi lakosságnak beszélgetésre.

Még az nap este jött Belgiojosa a csata vérszeiből fennmaradt seregtöredékével a város felé, hogy falai közt menedéket találjon; de előtte meg nem nyitak a kapuk, s midőn kívánata teljesültét ismételve sürgeté, a város bírája nagy büszkén kiüzené neki: miszerint ez egyszer ne várja, hogy a kapuk kinyiljanak néki s embereinek; s egyszermind figyelmezteté őt, hogy erőt ne használjon, mert ők, kik előtte be merék csukni városukat, azt ellene védeni is fogják tudni. Mit volt tenni Belgiojosának? seregének jobb s nagyobb része csatában veszett el; közeleg Boeckai győztes seregével; a város lakói felzendültek ellene. Mind ezt fontolóra véve, erővel törni utat magának a városba még eszébe sem jöhetett; azért rövid pihenés után Eperjesnek indult.

Most ütött a boszuállás órája. Megmenekülve a császári seregektől, első dolga volt a lakosság nagyobb részének, a katolikus hit iránti gyűlöletét tetteleg megmutatni. Egy katolikusnak utcán megjelenni annyi volt, mint magát nyilvános életveszélynek tenni ki; házaikat, különösen a jezsuitákét kövekkel dobálták, ablakaikat betörék, a templom kulcsai elszedettek, s szent hitünket, annak szolgálait és hiveit a leg-ocsmányabb csúfnevekkel illették. Mindez azonban a jezsuitákat meg nem zavará; ők az igazságnak voltak hirdetői, s jól tudák e közmon-

dást: „mondj igazat s betörök fejed“; ők jelen életben nem vártak jutalmat, tudták, hogy itt csak üldözés, szenvedés lesz osztályrészük, — onnan várak jutalmukat, honnan az ut, igazság s élet: Krisztus Jézus e földre jött.

Az emberi szenvedély ha egyszer erőre kap, többé határt nem ismer; így volt ez a kassaiaknál; szenvedélyüktől izgatva mindinkább nagyobbult dühök különösen a jezsuiták ellen. Mit látva ezek kölcsönösen serkenték egymást a halálnak, ha kell, szent hitünkérti hősies elviselésére, s Istenben bízva, nyugodtan várak e zavar kifejlődését. Azonban a hívek buzgón kérék, hogy távozzanak a veszélyek e helyéről, hogy tartsak meg élteket még több eltévedtek lelki üdvére. E szives kéréseknek többé ellen nem állhatván s alaposágukat átlátván, elhatározák magukat e városból eltávozásra.

A nap leszállt, s hogy áthatlan setéség ne lepje a földet, szende képével feljött a hold, magával hozva csillagjainak ezreit, mellyek mint megannyi gyémántok rezgették gyenge sugaraikat, s félhomályt terjesztének el az alvó földet. Ki gondolná, hogy illy megtható s a lelket Istenhez emelő éjeken sem nyugszik az emberi szenvedély?

A Kassa falain őrtállók e félhomályban kísérteteknek látszottak, némán jártak föl alá a távolban kémlelve; jó tova magasan fellobogó tűz-oszlopok lángjai valának kivehetők, mintha égő erdők vagy városok lennének, s e tűzmáglyák körül a setéhez szokott szem hosszú fegyverekkel ellátott fekete alakokat láthatott tévelyegni. Ez Boeckay tábora s ez alakok a kirendelt örök.

Egy rejtékajtón most hat alak csusszant ki a városból, kémlelve, nesztelenül s a legnagyobb vigyázattal haladnak sietve az Eperjesre vivő úton. Ezek a jezsuiták Belgiojosa nevével, ki velük együtt kíséri meg a menekülés lehetőségét. Vagy kétezer lépésnyi tért hagyhattak maguk után, midőn egyszerre fegyverzaj s dühös szavak hangzának körülöttök. El voltak árulva néhány perczig tétlenül vesztegeltek, mintegy legyökerezve helyeikre; azonban csak hamar átláták, miszerint itt tenni kell. Egy két szót váltva maguk közt, öt részre széledtek el. Alig haladtak néhány lépésnyire, midőn hirtelen megrohantattak, vesztük bizonyosnak látszott; de épen ekkor tűnt ki Istennek gondviselése. Midőn tudniillik üldözőik közé keveredtek, ezek közt leirhatlan zavar támadt s míg egymást taszítalak, fogdosak, ütek: addig ők már biztos helyen el voltak rejtőzve.

Csupán a jezsuiták főnöke volt még veszélyben. Midőn üldözői közül kimenekült, ezek szó-

kését észrehevén, vad kiáltással utána rohantak. A főnök vagy ötven lépésnyi távolsággal előbbre lévén üldözőinél, futott, mennyire csak már eléggé hajlott kora engedte, azonban üldözői mind közelebb s közelebb értek hozzá. — Végső szükségben egy közel álló sűrű bozótba menekült. A hold néhány percnyire felhők közé bujt. — Az az által okozott setéséget használva, a bozót belsejébe hatolt. Azonban üldözői nem sokára kitudák hollétét, s a legnagyobb vigyázattal a bozót megvizsgálásához fogtak. A főnök halálát bizonyosnak vélvén, térdre borult s fővegét leemelve, ősz hajszálait szabad kényére hagyta a szélnek s lelke hő imáival Istenhez fordult. Az üldözők egészen melléje értek; de ő imáiba elmélyedve, ezt észre sem vevé. Felnézett szemeivel a vígan szikrázó csillagokra, s azokban mindannyi angyalszemeket látott, mellyek mosolygásaikkal mintegy hívni látszának őt egekbe.

E földöntuli érzetekből egyszerre egészen mellette levő elleneinek vad szitkozódásai ébreszték fel. Meglepetve néz körül s im! üldözői olly közel valának mellette, hogy kezeikkel érhetnék volna el, s mégis, mintha hályog borítaná szemeiket, egyik sem vette őt észre. Ki ne látná ebben Isten ujját? A siker nélküli keresést megunva, ellenei eltávoztak a bozótból s körülötte leheverének azon erős szándékkal, hogy mindaddig el nem távoznak, míg a jezsuita éhség, vagy akármi által kényszerítve önkényét elé nem jön. Ez magát még inkább elrejtve, minden legkisebb neszt, melly elárulhatná, még lélekzetét is visszafojtva, szorgosan elkerült. A hold ezalatt lassanként elhalványult; a csillagok egyenkint eltűnedeztek, s az ég széle pirosodni kezdett. — Minden oda mutatott, hogy a nap nem sokára fel fogja sugaraival kelteni az alvó természetet.

Két véghetlennék tetsző órát töltött illy kínos helyzetben. végre egy többé visszatartani nem bírt köhögés tört ki belőle, s ez által elarulva látta magát. Azért lelkét ujjalag Istennek ajánlva s megadva magát sorsába felegyenesedett. E perczen jött fel a nap s első sugarait feje körül fűzve, méltóságos s szivindító kifejezést kölesőnzének arczának, ugyannyira, hogy üldözői, kik csak imént halálra keresék, most meglátva őt, szent borzalommal teltek el, s csodáljatok Isten gondviselését! bántatlanul hagyák őt elmenni a nélkül, hogy csak hozzá is mertek volna nyulni. Ő azután felkeresvén elrejtett társait, szerencsésen elértek Eperjesre, hol a császári tábornoktól örömmel fogadtattak; de ezt a protestánsok négy nap mulva megölvén, nekik ismét

tovább kelle állniok, s csak soká, ezer viszontagság után értek ki hazánkból.

Igy védi Isten hű szolgálait, s így fog védni minket is, ha az ő ügyében szenvedünk: azért habaj ér, ne essünk kétségbe: bizzunk Istenben s ő meg fog védeni.

Knausz Nándor.

Mit tehet egy jó asszony.

„Türés az asszony legélesebb fegyvere.“

Menyegző van a faluban, pompás, nagyszerű menyegző, minő régóta nem vala. A falu minden lakója, ha épen a tüzhely-, vagy beteg gyermekétől elmehet, vagy maga nem beteg, kifut az utcára, hogy lássa a templomba menő násznépet, a czúdra mennyasszonyt, de leginkább hogy lássa a boldog vőlegényt, kinek neve ma szájról szájra jár. A templom ajtajánál s az utcasarkokon egész sereg gyerkőcze gyűlt egybe, hogy a templomból majd kilépő vőlegényt szalagok - s kötelekkel elfogják. Ők ma rendkívüli jó fogásra számolnak. A lányok előjöttek, hogy a menyasszonyt s vőlegényt szemügyre vegyék, a fiatalok kissé hátrább állnak, irigység- s csodálkozással nézve az ünnepélyt. Az öregebbek is mozognak, mennyire koruk engedi, s bizonyos neme a kandi örömmel látszik arczukon. Odalent az utcában nagy a mozgalom, a nászmenet elindul utána a nép nagy a-apraja szalad, előtte meg az utca közepe felé tolong. Im jön a jegyespár! Valóban derék egy vőlegény, alakja izmos, de szép, szemei csillogók, homloka magas, arca ép színű, s vonásai jószívűséggel párosult vidám életörömről mutatnak. Ruhája finom, minőt a falu egy gazdája sem visel, mellén ékesen áll a nászbokréta. Hogy ő, a Miska, boldog, boldogabb, hogysen valaha álmodta, arról a faluban kisémet kétkedik, s ő bizonyosan nem. Karján vezeti a még boldogabb mennyasszonyt, a szép Marit, kinek szívbéli vágyai ma beteljesednek, s ő épen azért követi vőlegényét az oltárhoz, mert tele van boldogító érzetekkel. Dúsan van fölöltöztetve, ékességeire bőkezűen pazaroltatott arany, ezüst, nehéz selyemruhája a földet suhogva éri. Konyitott fején mirtus fűzérke, mellyet ő becsülettel hord. De fölpillantani mégsem bátorodik, bár mennyire szeretné is az egész világgal tudatni boldogságát. Utána lépdelnek élemedett szülei, a helység legmódosabb gazdája, örvendve a nép részvétén, melly egyet-

len gyermekök nászünnepeén olly őszintén nyilatkozik. Azután megy még több nászvendég s egynehány ifju legény, Miska által, kinek szülei már régen sírban nyugosznak, a menyegzőre meghíva. Azonban mégis csak Miskát nézi minden szem. „Miska szerencse fia“ sugdossa egyik másiknak. „A jó ég tudja, mi módon fért Marihoz“, szöla egynémelly. „Most ő csakugyan ember ám“, intett a harmadik. „Akárki mit mond“ szölt közbe a kovács. „Miska derék, egy ficzkó, s Marinak jó két szeme volt, midön őt magának kiválasztotta. Legszebb legénye ő az egész vidéknek. A gazdának meg elég pénze van, kell-e még ennél több?“ S mindenféle okos és okatlan megjegyzés tétetett, míg a násznép az ünnepiesen fölékesített szentegyházba bement. A ki csak szerét tehetta, betolakodott, a gyerkőczökön kívül, kik az ajtó előtt helyezkedtek el.

A vallásos szertartás nem sokára bevégeződött. Miska Marival Isten és az anyaszentegyház színe előtt szent házasságra lépett s szíveik frigye a szentségben fölbonthatlanul megkötötte. Miskát a sz. cselekvény mélyen meghatotta; s a menyasszony valóját olly komoly érzés fogta el, minő még azelőtt sohasem. Ha ő eddig lánymódra szerette Miskát, e perczben őt Istentől vett sz. tárgynak nézte, melly iránt tisztelettel kell viseltetnie. E pillanat szüntelen emlékezetében vala, s a plebánosnak a házasságról mondott rövid, de alkalmas beszéde Mari szívébe mélyen hatott. S valóban házasságra lépni, igen fontos egy dolog, mellyet amúgy könnyeden venni épen nem lehet, nem szabad. Miska is jól hallott mindent, és hitt — hisz merő igazság volt!

Midön a násznép a szentegyházból kijött, a szerencsekivánás- s éljenzésnek végehosza nem volt! A gyerkőczök vitézül viselik magukat, s nyilván nem siker nélkül, mert a vőlegény erzenye kimerithetlen. Illyenek lám azok a falusi emberek; ha valamellyiköket némi különös szerencse éri, az öröm mindnyájok szíveit mozgásba hozza. Magok a legények is szerencsekivánás közt jönnek régi pajtasuk felé s már az irigységről mitsem tudnak. Miska s Mari összekeltek, s már most vége minden érzésnek. A nászszakban dús lakoma áll készen, mellyen legalább is a fél falu megébred; a legények még későn estve is vigadnak, s az éljenzés nem akar megszűnni. — Hogy Miska most a legboldogabb ember, arról beszél mindenki.

Ha csupán csak mulattató szerelmi történet akarnék írni, s ha annak legkisebb hasznosságát is látnám, Miska és Mari története a házasság előtt vajmi pompás tárgyat szolgáltatott

volna! Sok érdekes és érzékeny dolgokat lehetne itt elbeszélni a nélkül, hogy épen fillenteni kellene. Azonban én sajátságos modorhoz szoktam, mellytől ezuttal sem tudok megválni. A hol a szerelmi történet végződik, ott rendesen a menyegző kezdődik, ha tudniillik, a menyegző netalán elmaradván, a fiatal emberek magukat ki nem végzik; mi hál' Isten! gyéren fordul elő az árnyék világon. De véleményem szerint a menyegzőnél a földolog, t. i. a házasság kezdődik, melly mégis csak hasonlíthatlanul fontosabb a legérdekesebb szerelmi historiánál. Már én pedig szeretek a földologra ügyelni, s ennek jó vagy rossz kimenetele engem inkább érdekel, mint minden más, a mi azzal összefügg. Azért kezdem Miska és Mari történetét a menyegzővel s regélek hazasságukból. Erősen hiszem, mikép a nyájas olvasónak ezzel kedves dolgot fogok cselekedni.

Miska tehát, miként már ezt az olvasó tudja, valósággal nőül vette Marit, ő a szegény fia a gazdag leányt, s a menyegző, mellyet a dús gazda olly soká ellenzett, végre csakugyan végebement, és pedig olly pompával, minő a menyasszony szüleinek vagyonosságától csak kitelhetett. Mari egyetlen gyermek volt, s Miskát igen nagyon szerette, Miska meg egész erővel szította a tüzet, melly utóbb őt is csakugyan fölhevítette, s ekkor aztán már a szülék sem akarták gyermekök szerencséjének útját állani, hanem kedve szerint cselekedtek, habár sohajtozva. Az alatt Miska is jól viselte magát s így minden rendén volt. A menyegző mindkettőjük szerencsétét bepecsételte. Miska Marit s az amazt módnélkül szereti, a mindennapi kenyérről nem kell aggódniok s igen szép jövődö nyílik meg előttök. Azt szoktak t. i. mondani, hogy hol a kenyérben nincsen hiány, ott legtovább tart a szerelem. Ez itt kétségkívül teljesülend. A házassági földi menyű különösen jól eshetett Miskának, ki valóban ember volt. Ha azelőtt nehezére esett egy új ruhát csináltatnia, most akár tizet is csináltathatott a nélkül, hogy zsebe nagyon megérezné. Ha az előtt mesterkednie kellett, hogy csekély keresetével, melly évenként 30 forintnál alig tett többet, valamennyi egyháznapi s más ünnepnapokon beérhesse — pedig örömet részt vett ám mindenben; — most Mari a kedves jó feleség mindennap tele rakja zsebeit pénzzel, mert Miska, ugymond, nem csak szívének, de minden vagyonának ura egyszersmind. A jövődö fölöl nem kell aggódnia. Ház, telek, szántóföldek, kaszállók s erdő, mindez csak ő reá néz, s ő kész ur, ki szolgálk- és szolgálóknak paran-

csokat oszthat, a vidék legelső gazdái közt foglalhat helyet. S becsülettel jutott mindenhez, mert hisz a szerelem adományin ninesen szenny. Hogy Marit is szívéből szereti, azon sem ő, sem más, ki őt ismeri, nem kételkedik. Valóban, a fiatal házások ugyszólván, karou hordják egymást s alig lehetnek egymás nélkül egy óráig. Ha az egyik valahová megy, a másik nyomban követi őt, egyenetlen szót nem hallani tőlük, sőt inkább minden szavuk s tetteik szeretet- s gyöngéd nyájasságra mutatnak. Miska alig maradhat egy ideig a mezőn egyedül, hogy a eseléd után nézzen, hamarabb, hogysen gondolni lehetne, már ismét honn terem, és ha megint kimegy, Mari bizonyosan vele van. Feleségével jár a ház körül, rendezve gazdaságát, vagy szinte női foglalatosságai és gondjaiban segíti őt, enyeleg s játszik vele, mint gyermekkel. S ha egyiknek közölök legkisebb baja is van, akkor kezdődik még csak igazán a gyöngédeskedés. Az isteni szolgálatra is együtt járnak, egymás mellett térdepelnek a családi padban, s Miska soh' sem volt olyan ajtatos, mint épen most felesége mellett. S volt oka ezt tenni. — De boldog embereknek könnyű ajtatoskodni, gondolja magában az olvasó, s erre még most én sem szólok semmit.

Ekkép folytak a dolgok a házasság kezdetekor, mi könnyen megfogható dolog; mert ekkor a különben semmirevaló férfiak is elég türethetően s úgy viselik magukat, mintha csak gyermeki szívvel bírnának. Azonban ez nem csak a férfiakról áll, — vannak nők is, kik a házasság kezdetén angyalok, csakhogy fájdalom az angyalosdi nem tart soká. A szép pillangóból hamar undok hernyó lesz, — értem a házasságban. Itt az angyalok gyakran sárkányszárnyakat, kigyófogak- és macskakörmöket kapnak, s a báránytermészetűek sokszor farkasok, és saját fészkeket sem kimélő kegyetlen tigrisekké változnak át. E változás ugyan nem megy végbe épen huszonnégy óra alatt, gyakran későn, de mégis sokkal többször s néha előb is bekövetkezik, hogysen valaki gondolná. A mi mélyen rejlik, az a házasságban fölszínre szeret vergődni. Jaj annak, ki a választásnál balfogást követett el.

De ha nem is mennek talán a dolgok épen olly rosszul, nem szabad egy más körülményt szem elől téveszteni. A mi sok, az megárt a házasságban is. Okos emberek nem egyszer esóválták fejüket az ifju házaspár túlzott gyöngédeskedése miatt, azt tartván, miszerint ez nem esalhatlan jele az ószinte szerelemnek. Ha valaki az illykép kétkedőket kinevette, azt várakozásra intették mondván, hogy hisz majd meglássák.

És sejtelmök valósult, még pedig Miska részéről. Figyelmeztetem az olvasót, mikép történetünk sajátképen itt kezdődik. Miska ugyanis nem sokára ünni kezdte magát otthon, s kiment, de magányosan, a mezőre dolga után, mit eléinte igen is buzgón tett vala; így legalább felesége szüleinek kedvében járt. Aztán meg úgy okoskodott, hogy minduntalan csak foglalkozni nem multhatlanul szükséges dolog, és ha el is hagyja feleségét rövid időre, az sem árthat meg. A tulcsigázott buzgalom undort szokott szülni, akármit tegyen is az ember. A dolgot odakünn a mezőn rendesen végzik, ha ő hon is van feleségénél, s ez viszont szinte elvégzi foglalatosságait, ha ő nines is vele; azután meg nem hiában ollyan gazdag ő, a pénzt nem tréfából hordja zsebében, s hozzá illenek, ha pénzének hasznát venné, vagy magának vele jó napokat esinalna; felesége a jó Mari ugysem irigyl meg azt tőle.

(Folyt. köv.)

Viszhang Kecskeméti Tamás gazda levelére * a Bánságból.

Közel egy esztendője, hogy „Egy kis tapasztalás a pusztákon“ című beszély által e lapokban megpendítém a szegény pusztaiak elhagyatott sorsát, megemlítvén, milly üdvösen működött ott Múrton atya, s egyszersmint felkiálték: „Missiot a puszták fiainak!“ És már-már hittem, hogy a puszták fiainak érdekében tett kiáltásom nyom nélkül hangzott el a pusztákon. De mégsem! mert ime a „Religio“ ez évi 46-dik számában Tamás gazda Kecskemétről, ki, mint ő maga mondja, messze a városok népies zajától, s a falvak szende arcaitól, a puszták magányában nevedett, hangosan felszólal ugyan ez ügyben. Sorainak olvasására repesett lelkünk az öröme miatt, olly szívrehatólag írja le a pusztai életet. — Említi, mint születnek és miként nőnek fel a pusztai gyermekek. Nem akarom idézni e részben sorait, hisz falusi atyámfiai, kik e lapokat olvassák, ugy is tudják, a szegény ember sora mint áll a pusztákon. De lehetlen elhallgatnom, mint írja le azon okokat, a mellyeknél fogva leginkább lesznek szegény-legényekké.

„Téli estéken az öreg anyók, — ugymond kecskeméti Tamás gazda — ármányos kitérésekkel rajzolnak több történeti eseményeket, vagy kísérteti vállalatokat, s azon módon, mint emlékező tehetségek egyedüli kincsét, hiven közlik egymással. És kérdem, kell-e sok, hogy a különben is tüzes vérű s hősnek született magyar legény képzetében kecsgetető alakban tűnjenek a hallott rablási s utonállási példák? kell-e sok biztatás, hogy mielőbb méltó mássává képzelje magát azon elfajultaknak, kikben ő kalandos hőöket lát, s kiknek nyomdokait követni, fogalmakint csak dicsőségére szolgáland? Illyenektől ke-

* Lásd a „Religio“ ez évi 46-ik sz.

etkeznek azután a félelmes betyárcsapatok, és mire 18, 20-ik évét eléri az ifju, már rettegett hőse a Mátra- s Dráva közötti térségnek. Sir a lelkem, ha reátok gondolkolok jobb sorsra érdemes pusztafiak! mert ismerem jóra vezethető hajlamaitokat, érzékeny szíveteket s készséges engedelmisségeteket; de a ti jövőtök már alapjában megrendítettett, s csak Isten jótévő keze vezérelheti megvesztegetett utjaitokat üdvösb irány felé.“

Főlemlít azután Tamás gazda, hogy szomorú és fájdalmas tapasztalni, milly szigorral kényszerül a hatóság a puszták fiaival bánni. És sajnos, de igaz! hogy a szigor a pusztai magyarságot, a jövő nemzedéket oktatni, az üdvösség útjára vezérelni nem képes. És úgy hiszem, hogy Isten egykoron tőlünk fogja számon kérni az elkárhozott lelkeket. és ők keserű szemrehányással önvédelmükre felhozandják: tudatlanok valánk, s nem tanítottak minket. És ezért kecskeméti Tamás gazdánkkal mi is kiáltunk a szegény pusztai nép-, a közbátorság-, a még meg nem romlott ártatlanok-, és az egész magyarság jelen és jövő jóléte érdekében: „küldjétek hazám főpapjai lelkes apostolokat e hitparlag magyar-chánaánba! Fordítsátok atyai szeretettől sugárzó szeméiteket ez elhagyott nép lelki üdvére!“ Kérünk, esdünk, nehogy ránk iljenek a közmondás szavai: néma gyermeknek anyja sem tudja bajját.

Ha találkoznak számosan, kik Azsia sivatagjai, Afrika égető homokbuczkái, s China embertelen csordái között a megmenthető áldozatokat felkeresik, hogy ezeket az Isten-, egyház- s emberiségnek visszaadhassák! hogyné találkoznának, kik ugyanezt tennék az alföldi pusztákon! S ha Isten kegyelme és hazánk hatalmasai közbenjárása megtestesíti ez üdvös ohajtást, s lélekben járó könyörgést, köztetek fogtok látni engem is puszták fiait. Addig is köszönet Tamás gazdának a szíves megemlékezésért, s mi legalább úgy hisszük: miként lehetlen olly őszinte szívből eredő s egekig ható szózatának nyoma nélkül hangzani el a pusztákon. **

Berecz.

Sziráki levelek.

V.

Egy példa. Hallották-e kigyelmetek, — hogy ne hallották volna — a Judás történetét; hogy fogadta őt Jézus tanítványának, hogy árulta ő el tanító mesterét, s hogy mi iszonyu halállal mult ki. Egy ilyenforma történetet akarek én most elmondani, melynek valóságáról becsületemmel álltok jót, noha orromnál tovább nézve a helység nevét, melyben történt, elhallgatom, csak any-

** Tamás gazda fentemlített levelét mi is, alig hogy azt olvastuk, flette fontos tartalmának találtuk, s ha lapunk szüke engedte volna, t. olvasóinkkal egész terjedelmében közöltük is volna. Csak az volna még kívánatos, ha Tamás gazda, ki a pusztai nép közt nevedvén fel, ennek körülményeit legjobban ismeri, egy másik levelében kifejtjen szíves volna részletesen a módokat, hogy lehetne a szegény pusztai nép nagy baján segíteni? Egyet ugyan mi is gondoltunk, ha t. i. honi tisztelt, s a nép között ugysis megfordulni szokott szerzetek egyiké elvállalná a szegény pusztai nép lelki vezetését, mint ezt egy időben Olaszokban Ligouri sz. Alfonz s társai tevék. Szerk.

nyit jegyzek meg, hogy ez is felső Magyarorszában történt, mind az a másik borzasztó eset, mely a numero 16-ik számú Katholikus Néplaphan olly érzékenyen le van írva.

1845, vagy 1846-ben-e, bizonyosan nem tudom, ** faluban B. M. és fia B. B. borozás közben egy becsületes emberbe bele kötöttek, s szóról szóra összekoczkodván, utoljára annyira ment a dolog, hogy kézre kaptak, s a szegény embert megszurkálták. Illyen a koresma! tudja az ember hogy megy be, de nem tudja, hogy jön ki. Hanem én most mást akarok mondani. A tekintetes, nemes vármegye mindjárt elfogatta őket, de (minthogy szerencsére a seb egy sem volt halálos) rimánkodásaira a plebános kijárta, hogy ne egyszerre legyenek ott, hol a kutya ki nem veszi kezökből a kenyeret, hanem míg az egyik kiszívja a szentenciáját, a másikat kezességre bocsássák haza, különben elpusztulnak, mert telkes emberek voltak, az pedig tudnivaló, hogy ilyen eselekedetek nem egy két nap a díja, sőt az egyiknek, ki gyengébb testalkotással bírt, konyharabságot is eszközölt egy tisztviselőnél. Ugy gondolom, hogy ez irgalmasság eselekedete volt.

1849-ik nyár derekán két, vagy három muszka jelen meg egy tolmácsal ** faluban, s szekereket hajt a sereg alá. Házról házra járnak, elmennek a plebánoshoz is, de látván hogy lova sincs s ha volna is a forspontozás alól ki van véve, szépen odább állnak, s a többi közt a már akkor haza került. B. M.-hoz is bevetődnek. Ez egy pár huszast nyom a markukba, hogy ne bántsák az ő szekereit, azonfelül pedig megtraktálja őket kenyérrel, szalonnával, vodkával, meg azt mondta mindennel, a mi tetszik, csak a papét hajtsák el. Ugy is lett; a muszka megtörölte a száját, vissza ment a plebánosra. Ennek is csak tölt volna egynehány garasa, de nem minden fér minden emberre. E helyett a plebános csak a mellett maradt, a mit az elébb mondott: hogy ő ki van véve a forspontozás alól, s megmutatta a szolgabíró irását. Szerencséje, hogy egy kicsit tótul tud, mert erre a muszka elkezdték együtt beszélni: Bime, bime s a hogy felváltak ingerelve, nem tudom mi lett volna a vége, ha a szegény pap tüstént ki nem huzatja a szekeret, hanem kerék hibázott belőle, egy-e vagy kettő biz én nem tartottam rá számot, elég az hozzá a szomszédoktól kellett kérni, s két eseléddel, marhával a legnagyobb munkaidőben utnak ereszteti. Haza segítette az Isten három hét mulva valahonnét Zólyomból. Ugy gondolom, hogy egy lelki pásztorral, és jöltévővel, a maga legkisebb haszna nélkül így eselekedni, az nagy gonoszság volt.

Ugyancsak 1849-ben alig telikbele egynehány hónap B. M. a vacskos, vérmes ember hosszas betegségbe esett, de nem érezte magát olyan rosszul, hogy papot kívánt volna, egyszer azonban nehezeden kezdett, s a plebánoshoz küldtek, a ** i plebános hogy im — majd mit mondok annak a sok víznek — mindig avval babrál, nagy ritkaság, hogy csak a faluból is kimenjen, de épen akkor mikor B. Mhoz hitták, a szomszédpapnál vacsorált valami jó felóra járásnyira, a mint bejelentik a dolgot, egybe letette a kanalat, semmit sem szólt, csak diakul beszélt valamit, — nyilván köszönt — s kocsiúra ült. Ott hon a maga hazánál le sem szállt, hanem egyenesen a templomba, onnét meg a szentséggel az átalellenben lévő házba a beteghez ment. Mikor beér, azt mondja a háznépe: „No itt van már a tisztelendő ur gyónjon meg kend . . . . E . . . hát nem szól, hiszen mikor a ki-kapun bejöttek, még beszélt.“ Nem lehet azt a leledzést, azt a rettentő erőlködést képzelní, a mi ebben a betegember-

ben volt a szólásrai, olly esdekléssel, ollyan keservesen nézett a papra, hogy az ember szíve majd meg hasadt bele. No csak hamar menjenek ki, szólt a plebános, intés, és jelek által majd meg gyón miut más ilyen beteg. Szót fogadtak, de a mint az ajtóhoz érnek, egy nagy zörgést hallanak, visszanéznek, az ember egyett rügött magán, és meghalt. Nem akarok Isten dolgába avatkozni, de még sem gondolhatok egyebet, mint azt: hogy ez az ő ítélete volt.

Kevéssel, egy pár hónappal előtte meghalt nevezett egyetlen fia B. B. 26esztendős korában, nem sokkal utána meghalt egyetlen unokája B. M. 7esztendős korában, ő maga javában való ember volt a 46 körül, és a B. nemzetség elpusztult, a B. nem hangzik többé **helységében. Atyámia, a ki ezt olvasod, mondj el érte egy hitványköt, de végy rettentő esetéből tanúságot is, hagyad-e te eselédedet ártatlanul hántani? No látd, az Isten sem hagyja a maga szolgálit. Ne éntölem, hanem azoktól, kik ilyen históriákban török a fejüket, tudakozd meg, s azt fogják mondani; a mit nekem mondtak: hogy még fejedelmeknek sem volt egynek sem jó vége, a ki a Jézus Krisztus helytartóin méltatlankodott.

Takács Mihály,
kurátor.

Különfélek.

Ney Ferencz ur Garay János összes költeményes munkait szándékszik újból kiadni. Az összes gyűjtemény nagy 8-adrét alakban mintegy 70—80 ivre terjedőleg fog megjelenni, a költőnek Barabás által rajzolandó élethüarczképével. Az előfizetési díj 5 fr. p. melyet azonban két részben is le lehet tenni. A bolti ár 7 pfr. leend. Azon tisztelt pártfogók, kiknek a Sz. László című költemény bár 1,000 példányából nem jutott már, ez alkalommal eszközöndő új kiadással fognak kielégíttetni. Az előfizetési pénz — illetőleg a díj első fele — beküldésének határideje f. évi május 1-ső napja, a második felének Junius 15-ke. Mihelyt a kiállítás költségek két harmada fődözve lesz, azonnal megkezdetik a nyomtatás, úgy, hogy legfőlebb f. évi augusztus végeig az egész jeles gyűjtemény a közönség kezében leend. A pénzek egyedül Ney Ferencz urhoz küldendők, (Pest, Terézváros, Valero-utca, 1-ső sz., kisdedovó képezde) ki a beteg költő iránti barátságából az egész ügyvezetést magára vállalni sziveskedett.

Résztvevő újtagok jegyzéke. Rosnyói kerületből: Varjon Gábor püspök uradalmi kormányzó ügyész. — Egri kerületből: Angol kisasszonyok Egerben. Bydeskúthy Amália, főnöknő az egri angol kisasszonyoknál. Buday Antal Tiszafüreden, Tóth Márton kötelki plebános. — Kassai kerületből: Beresinszky Alajos egyházmegyei irattárnok. Szent-Léleki Gyula püspök uradalmi ügyész. Kassai katólikus gymnasium. — Csanádi kerületből: A csanádi növendék papság. Szombathelyi kerületből: Vámos Pál n. kölkedi polgár. Königmayer Károly nyögéri plebános. Pogány Péter nyavaládi plebános. —

Soroksári kerületből: Kálny János esömöri plebános Stein Péter taksonyi plebános. — Csököli kerületből: Olle Lajos szulki plebános Fürsatz Béla szentbenedeki plebános. Németh Endre Csokonyai káplán. Szabó János Csököli ispán urak.

Miutan Weinhofer beszédeinek a szerkesztőségénél letett 10 példány már elkelt: jelentjük, hogy azok többé nálunk nem kaphatók, hanem mint a Cath. Christ csak imint hirdeté. Eggenberger és Emich könyvárusoknál Pesten, s Weidinger könyvárusnál Pécsen.

Csöd kántortanítói állomásra. Sook-Szezőczen, Alsó Nyitra megye érsekújvári járásába kebeleztet magyar helységben a kántor s iskolamesteri állomás megürülvén, ezennel folyó év junius 15-re pályázat hirdettetik. Ez állomás jövedelme a következő: a) 16 p. mérős föld, melyet maga mivel. b) 9 hold rét. c) Ágybér: mintegy 70 p. mérő rozs és árpa, s mintegy 30 pfrt. készpénz. d) Didactrum: 100—120 gyermektől járó 5, 6, 7, 8 váltó garas, a tanítás minőségéhez képest. e) egy és fél (1½) öl kemény tüzelőfa. f) Offertoriumokból, miséktől, temetési stólaból s más apróbb járandóságokból nem megvetendő összeg gyűl be a 2013 lélekből álló Sook-Szezőcei helységben. Ez állomást elnyerni ohajtóban megkívántatik, hogy kiképzett jó iskolatanító legyen, orgonálni s énekelni jól tudjon. Továbbá a pályázni akaróktól megkívántatik, hogy képzettségükről szóló jó bizonyítványokkal ellátva, magukat mentől előbb bemutassák Szezőczen, a helybeli iskolaigazgató nt. Kern Károly urnál; azután pedig a folyó év jun. 15-én ugyanott tartandó pályázati próbatétn ismét személyesen megjelenjenek. Urmény, majus 4-én 1853.

Csöd kántor-tanítói állomásra. Szombathely püspöki megyében, Közseg város közelében, a szerdahelyi plebániához tartozó bozsóki fiókhelyen a kántortanítói állomás megürülvén, annak elnyerése végett f. é. május 31-ére csöd hirdettetik. Jövedelme ez állomásnak: köből épült lak, 3 szoba, konyha, kamara, istálló, szilvaskert, 21 p. m. búza, 21 p. m. rozs, 3 öl tűzifa, az iskolás gyermekektől télen át naponkint 2 db. fa, 42 frp., 2 darab rét. Ezenkívül a stóla-illeték, a különbféle irományok készitési díja, és rövid idő mulva 50 frp. javítás. A csödültéktől kívántatik, hogy a szükséges oklevelekkel ellátva legyenek, magyarul, németül és horvátul tudjanak, és a kitűzött határidő előtti napon magukat az alulírtnál bejelentsék. Kelt Szerdahelyen, május 1-jén 1853.

Góczán József
szerdahelyi plebános.

Kegyess adományok. A sz. gyermekség társulatának: A nagy bajomi hívek 2 frt. A szaszvári hívek és gyermekek 10 frt. 30 kr. p.

Kiadja „a jó és olesó könyvkiadó társulat,” szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomatja LUKÁCS LÁSZLÓ, országot 6. sz.